

Persatuan Pengguna Pulau Pinang Consumers Association of Penang

檳城消費人協會 பினாங்கு பயனீட்டாளர் சங்கம்

10 Jalan Masjid Negeri, 11600 Pulau Pinang, Malaysia
Tel: 604-8299511
email: consumerofpenang@gmail.com

Website: (English, BM, Chinese & Tamil)
<https://consumer.org.my>

facebook.com/ConsumerAssociationPenang

twitter.com/consumer_penang

instagram.com/consumer_penang

Kenyataan Akhbar

3 April 2026

Mangakui Haiwan Akuatik sebagai MakhluK Hidup, Bukan Sekadar Sumber

Pada Hari Haiwan Akuatik Sedunia, yang disambut pada 3 April 2026, Persatuan Pengguna Pulau Pinang (CAP) menggesa semua orang untuk merenung secara mendalam hubungan kita dengan berjuta-juta makhluK akuatik yang mendiami lautan, laut, sungai, bakau dan terumbu karang kita.

Tema tahun ini, “Dari Objek Kepada Subjek: Mengubah Cara Kita Melihat dan Melayan Kehidupan Akuatik,” mencabar kita untuk memikirkan semula secara asas cara kita melihat dan melayan haiwan akuatik. Sudah terlalu lama, undang-undang, sistem ekonomi dan amalan sosial kita telah menganggapnya sebagai sumber. Pemikiran ini, didorong oleh keuntungan dan kecekapan, mestilah beralih ke arah mengiktiraf haiwan akuatik sebagai makhluK hidup dengan nilai intrinsik, dan bukannya sebagai komoditi yang boleh dieksploitasi.

Meskipun kepentingan ekologi, haiwan akuatik terus dianggap sebagai unit pengeluaran. Ikan diukur dalam tan, ketam dijual mengikut berat, dan krustasea yang didagangkan mengikut saiz. Akuakultur dinilai mengikut output, manakala mamalia marin sering dinilai terutamanya untuk daya tarikan pelancongannya.

Penyelidikan saintifik dalam biologi marin dan tingkah laku haiwan semakin menunjukkan bahawa banyak haiwan akuatik yang hidup, mampu mengalami kesakitan, tekanan, dan juga ikatan sosial. Kajian yang diterbitkan dalam *Journal of Experimental Biology* memberikan bukti kukuh bahawa krustasea boleh merasai kesakitan. Penyelidikan awal juga menunjukkan bahawa udang dan umang-umang memaparkan tingkah laku yang konsisten dengan persepsi kesakitan, menunjukkan bahawa semua krustasea dekapod, termasuk lobster dan udang karang, mungkin berkongsi kapasiti ini.

Menurut Profesor Bob Elwood dari Queen's University Belfast, pada masa ini tiada peraturan komprehensif yang melindungi kebajikan haiwan ini. Beliau telah mengetengahkan amalan seperti mengeluarkan cakar daripada ketam hidup sebelum membuangnya semula ke laut, menimbulkan kebimbangan etika yang serius.

Malaysia, sebuah negara maritim yang bersempadan dengan Selat Melaka, Laut China Selatan, dan Laut Sulu, dikurniakan dengan biodiversiti marin yang kaya. Kekayaan semula jadi ini menyokong keselamatan makanan, mata pencarian dan warisan budaya. Terumbu karang di Sabah dan Terengganu, padang rumput laut di Johor dan Middle Bank di Pulau Pinang, dan hutan bakau di sepanjang pantai kita membentuk ekosistem yang saling berkaitan yang mengekalkan populasi ikan dan melindungi komuniti pantai.

Pada masa yang sama, ekosistem ini menghadapi ancaman yang semakin meningkat. Antara yang paling merosakkan ialah pengeboman ikan atau penangkapan ikan secara letupan, amalan haram yang menggunakan bahan letupan untuk membunuh atau mengejutkan ikan. Walaupun diharamkan, ia berterusan di beberapa bahagian di Malaysia, khususnya di Sabah. Kaedah ini menyebabkan kerosakan alam sekitar yang meluas. Kajian oleh Reef Check Malaysia (RCM) pada 2011 mendapati

terumbu yang terjejas telah kehilangan lebih daripada 75% strukturnya, selalunya menjadi medan runtuh yang ditandai dengan kawah letupan. Amalan ini merosakkan habitat karang, mewujudkan runtuh tidak stabil yang menawarkan sedikit perlindungan untuk hidupan marin dan menyebabkan ikan yang muda lebih terdedah kepada pemangsa.

Lebih sedekad kemudian, Laporan Tinjauan Tahunan 2025 RCM mendedahkan trend yang membimbangkan: Malaysia telah kehilangan kira-kira 20% daripada terumbu karangnya sejak 2022, kawasan yang bersamaan dengan kira-kira 47,250 padang bola tetapi keadaan terumbu terus merosot.

Penangkapan ikan menggunakan racun sianida menambahkan lagi masalah, menyasarkan spesies terumbu karang bernilai tinggi seperti humphead wrasse dan kerapu untuk perdagangan ikan makanan terumbu hidup (LRFF) dan perdagangan akuarium. Amalan ini merosakkan habitat karang dengan teruk, membawa kepada pelunturan karang dan kematian di samping memudaratkan hidupan marin bukan sasaran.

Walaupun kaedah pemusnahan sedemikian adalah menyalahi undang-undang di bawah Akta Perikanan 1985, jurang penguatkuasaan dan permintaan pasaran yang kukuh membolehkannya berterusan. Penangkapan ikan yang berlebihan, jaring halus dan penangkapan ikan haram, tidak dilaporkan dan tidak dikawal (IUU) terus menghabiskan stok ikan dan menjejaskan usaha pemuliharaan. Sementara itu, akuakultur yang tidak diurus dengan baik boleh mengakibatkan pencemaran air, wabak penyakit, dan kebajikan haiwan terjejas.

Perubahan iklim menambahkan lagi tekanan melalui peningkatan suhu laut, pengasidan lautan dan pembangunan pantai, yang semuanya mengganggu ekosistem marin yang rapuh. Pencemaran plastik dari sumber berasaskan darat terus mengalir ke sungai dan laut, memudaratkan hidupan akuatik dan mencemarkan rantai makanan.

Walaupun inisiatif kerajaan seperti Pelan Tindakan Kebangsaan terhadap penangkapan ikan IUU dan perlindungan taman laut oleh Jabatan Perikanan adalah langkah positif, penguatkuasaan yang lebih kukuh, ketelusan yang lebih tinggi, dan penyepaduan pertimbangan kebajikan haiwan ke dalam dasar perikanan dan akuakultur amat diperlukan dengan segera.

Hari Haiwan Akuatik Sedunia adalah lebih daripada sambutan simbolik. Ia adalah gesaan bagi Malaysia untuk mengukuhkan pemuliharaan marin, menambah baik tadbir urus perikanan, dan menggalakkan tanggungjawab etika terhadap hidupan akuatik. Daripada bertanya berapa banyak yang boleh kita keluarkan daripada perairan kita, kita mestilah bertanya apa yang diperlukan untuk memastikan ekosistem marin dan haiwan di dalamnya boleh terus berkembang.

Sebagai sebuah negara yang diberkati dengan biodiversiti marin yang luar biasa, Malaysia mempunyai kedua-dua peluang dan tanggungjawab untuk melindungi hidupan akuatiknya. CAP menggesa penggubal dasar, saintis, pemimpin industri, pendidik, dan semua pihak berkepentingan untuk beralih daripada melihat haiwan akuatik sebagai objek eksploitasi dan mengiktirafnya sebagai makhluk hidup dalam persekitaran marin yang rapuh dan dikongsi.

Hari ini, dan setiap hari, marilah kita menghormati haiwan akuatik ini bukan sebagai komoditi, tetapi sebagai sesama penghuni Bumi kita yang dikongsi dan rentan.

Mohideen Abdul Kader
Presiden
Persatuan Pengguna Pulau Pinang (CAP)